Valiokunnan lausunto TaVL 22/2026 vp– U 27/2026 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus) (U 27/2026 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava asiantuntija Samuli Miettinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- kehityspäällikkö Matti Hiltunen, Business Finland Oy
- liiketoimintajohtaja Juha Ketola, Finnvera Oyj
- johtava asiantuntija Sanna-Maria Bertell, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtava liikenneasiantuntija Hanna Kalenoja, Keskuskauppakamari
- johtaja, ennakointi ja varautuminen Akseli Koskela, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöministeriö
- Energiateollisuus ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto TaVL 22/2026 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio on julkaissut 25.2.2026 ensimmäisen englanninkielisen luonnoksen uudeksi yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi. Ehdotettu asetus korvaisi nykyisin voimassa olevan komission asetuksen (EU) 651/2014 sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EU) 2023/1315. Jäsenvaltiot myöntävät valtaosan taloudelliseen toimintaan kohdistetuista yritystuista tämän asetuksen nojalla. Uusi asetus tulee niin ikään määrittelemään, kuinka valtaosa tuesta taloudelliseen toimintaan myönnettäisiin Euroopan unionissa 1.1.2027 lähtien.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää ehdotusta pääosin kannatettavana. Valtioneuvosto kannattaa valtiontukien valvonnan yksinkertaistamista. Tuet tulee kuitenkin edelleen kohdentaa EU:n ympäristö- ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä markkinapuutteiden korjaamiseen ja talouden kehittämiseen tavalla, joka rajoittaa tukien kielteisiä vaikutuksia kilpailuun. Soveltamisalan laajentaminen koskemaan soveltuvin osin myös maa- ja kalataloutta helpottaa monialaisten tukijärjestelmien suunnittelua.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ilmoitusvelvollisuudesta tulisi vapauttaa vain tukia, joiden kilpailua vääristävät vaikutukset ovat rajalliset. Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta tältä osin pääosin perusteltuna. Valtioneuvosto katsoo, että muutosten sisällöstä sekä vaikutustenarvioinneista on pyydettävä lisätietoa, jotta voidaan arvioida joidenkin sääntömuutosten vaikutuksia tasavertaisiin kilpailuolosuhteisiin. Valtiontukipolitiikan muutosten tulee säilyttää sisämarkkinat kilpailuun perustuvina ja avoimina. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti muiden kuin todellisiin kustannuksiin perustuvien tukien laajentamiseen suuryrityksille. Asetuksen jatkovalmistelussa komission tulee arvioida, ovatko ehdotetut kevennykset perusteltuja ja oikeasuhtaisia tuen oikean kohdentumisen ja kilpailun vääristymien kannalta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että suuret tuet ja tukiohjelmat arvioidaan ennen niiden toteuttamista, koska niillä voi olla merkittäviä kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Suurten tukiohjelmien jälkiarviointivelvoite on perusteltua säilyttää uudistetussa asetuksessa. Myös tuen kannustavan vaikutuksen vaatimusten tulisi säilyä korkealla tasolla.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ryhmäpoikkeusasetus on jatkossakin pääsääntöisesti linjassa unionin tukikelpoisia aloja koskevan sektorikohtaisen lainsäädännön kuten unionin energialainsäädännön, verosäädösten tai biodiversiteetin suojelua koskevan sääntelyn kanssa. Komission ehdotus selitysten ja muiden epäolennaisten tekstien siirtämisestä erilliseen neuvonta-asiakirjaan on kannatettava, mutta olennaisten ehtojen tulee säilyä sitovassa asetustekstissä.

Valtioneuvosto katsoo, että kannattamattomien yritysten poistuminen markkinoilta kuuluu markkinoiden normaaliin toimintalogiikkaan. Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen voi vääristää kilpailua huomattavasti, minkä vuoksi niiden tukemisen tulee olla sallittua pääsääntöisesti vain tarkkaan rajatuissa tilanteissa. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti energiaverotukia koskevaan ehdotukseen, jolla sallittaisiin verotuki vaikeuksissa oleville yrityksille. Vaikka vaikeuksissa olevaa yritystä ei kohdeltaisi paremmin ehdoin kuin muita

yrityksiä, toimintatukien kohdentaminen vaikeuksissa oleville yrityksille hidastaa talouden uudistumista eikä tuen myönteinen vaikutus yritykselle kompensoi näiden tukien haitallisia vaikutuksia kilpailulle ja talouden uudistumiselle. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan tällaisissa tilanteissa verotukien tulisi myös jatkossa kohdentua yrityksille, jotka eivät ole vaarassa poistua markkinoilta lyhyellä aikavälillä. Valtioneuvosto suhtautuu myös varauksellisesti digitalisaatiotuen määritelmään, joka ei ehdotetussa muodossa ohjaa tukea riittävästi aidosti innovatiiviseen toimintaan. Valtioneuvosto ei myöskään kannata ehdotusta mahdollistaa energiaverodirektiivin vähimmäistason alittavia veroja, koska tämä aiheuttaisi päällekkäisyyttä ohjauskeinojen osalta ja vähentäisi Suomen tavoittelemia EU-tason tosiasiallisia vähimmäisverotasoja. Vesistönsuojelun osalta valtionneuvosto pitää perusteltuna, että tuki olisi edelleen mahdollista uuden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti työntekijöiden asemaa parantavien tukien laajentamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu pääosin myönteisesti ehdotukseen, joka mahdollistaisi tuen innovatiivisille yrityksille silloinkin, kun ne ovat määritelmällisesti vaikeuksissa olevia yrityksiä. Ehdotus mahdollistaisi sellaisten kasvuhakuisten yritysten tukemisen, joiden toiminta perustuu kalliin ja pitkäjänteisen tutkimus- ja kehitystyön varaan. Valtioneuvosto katsoo, että jatkovalmistelun yhteydessä tulee kuitenkin varmistua siitä, että tuki kohdentuu tarkoituksenmukaisesti ja että kilpailua vääristävät vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Valtioneuvosto pitää valtiontukisääntöjen kunnioittamista tärkeänä, kun EU-rahoitusta nauttivaa hanketta rahoitetaan myös kansallisilla valtiontuilla. On tärkeää, ettei EU-rahoituksen kohdentuminen johtaisi haitallisiin heijastusvaikutuksiin EU:n valtiontukipolitiikassa. Valtioneuvosto pitää valtiontukisääntöjen kunnioittamista ja kansallisia osarahoitusvaatimuksia tärkeinä elementteinä, kun tarkastellaan kansallisen ja EU:n kilpailukykyrahoituksen kokonaisuutta. On tärkeää, etteivät rahoituksen kohdentuminen ja sen kriteerit johtaisivat haitallisiin heijastusvaikutuksiin EU:n valtiontukipolitiikassa eikä sisämarkkinoiden toiminnassa. Valtioneuvosto kuitenkin suhtautuu avoimesti siihen, että kilpailukykyrahastoon sisältyvää puolustustutkimusrahoitusta voitaisiin tietyissä poikkeuksellisissa tilanteissa toteuttaa ilman kansallista osarahoitusvaatimusta.

Asetuksen jatkovalmistelussa on tärkeää huolehtia siitä, että asetuksen kriteerit ovat oikeasuhteisia hallinnollisen taakan näkökulmasta, mutta vaatimuksia ei poisteta, mikäli ne aihetuttavat merkittäviä haittaa tasavertaisille kilpailuolosuhteille. Valtioneuvosto pitää tarjouskilpailulle vaihtoehtoisia tuen laskentatapoja tarkoituksenmukaisena menettelynä useissa tukimuodoissa. Joustomahdollisuuksia tarjouskilpailun soveltamisesta tulisi tarkastella niin, että vaikeasti vaihtoehtoisilla laskentatavoilla arvioitavat tuet ovat jatkossakin tarjouskilpailun piirissä. Mahdolliset verotukiin kohdistuvat muutosehdotukset edellyttävät riittävän siirtymäajan, eivätkä säännöt saisi muodostaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai sisältää oikeusvarmuutta vaarantavaa tulkinnanvaraisuutta yrityksille tai tukiviranomaisille.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Euroopan komissio julkaisi 25.2.2026 luonnoksen uudeksi valtiontukien yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi. Uusi asetus korvaa nykyisen ryhmäpoikkeusasetuksen, jonka voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopussa.

Valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään poikkeuksista Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen, jonka mukaan jäsenmaiden on tehtävä komissiolle etukäteen ilmoitus tuista, joita se aikoo myöntää taloudelliseen toimintaan. Komissio voi ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella vapauttaa ennakkoilmoitusvelvollisuudesta tukimuotoja, jotka vääristävät kilpailua vähiten ja joilla edistetään esimerkiksi vihreää siirtymää, aluekehitystä tai tutkimusta. Tavoitteena on nopeuttaa talouskasvua ja kilpailukykyä edistävien valtiontukien käsittelyä sekä siirtää komission valtiontukivalvonnan painopistettä eniten kilpailua vääristäviin tukiin.

Talousvaliokunta huomauttaa, että tukitoimenpiteen jääminen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ei sinänsä tarkoita, että tuki olisi EU:n valtiontukisääntöjen nojalla kielletty. Ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien valtiontukien hyväksyttävyys arvioidaan ennakkoilmoitusmenettelyssä komission valtiontukisuuntaviivojen ja -puitteiden tai suoraan perussopimuksen nojalla.

Talousvaliokunta toteaa, että nyt käsiteltävänä oleva uudistus on erittäin merkittävä, koska valtaosa jäsenvaltioiden valtiontuista myönnetään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella. Komission mukaan jäsenvaltioiden vuonna 2024 myöntämistä tuista ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettiin 69 % kaikista ja 95 % kaikista normaaliajan tukitoimenpiteistä sekä euromääräisesti 36 % jäsenvaltioiden tuista.

Komissio esittää huomattavia laajennuksia ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan sekä helpotuksia niihin kriteereihin, joiden perusteella tuki vapautetaan ennakkoilmoitusvelvollisuudesta. Luonnoksessa todetaan, että uudistuksella pyritään mukauttamaan asetuksen sääntelyä yhteiskunnallisiin, teknologisiin ja markkinoihin liittyviin muutoksiin sekä yksinkertaistamaan ja selkeyttämään sääntelyä.

Talousvaliokunta toteaa, että uudistuksen tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta pitää erittäin valitettavana, että komissio ei ole tehnyt tästäkään ehdotuksesta vaikutusarviointia. Lisäksi eräät ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisen kannalta keskeiset määritelmät, kuten digitalisaatiotukea ja innovatiivista yritystä koskevat määritelmät, eivät vielä valmistelun tässä vaiheessa ole täsmentyneet. Näin ollen ehdotuksen vaikutuksia jäsenvaltioiden tasavertaisiin kilpailuedellytyksiin ja tukikilpailuun on komission luonnoksen perusteella osin hyvin vaikea arvioida. On kuitenkin selvää, että ehdotus mahdollistaa jäsenmaiden aiempaa mittavammat ja laaja-alaisemmat tuet ilman komission huolellista arviointia niiden vaikutuksista. Tämä heikentää valtiontukien ja niiden taustalla olevien perusteiden läpinäkyvyyttä sekä komission ja jäsenmaiden mahdollisuuksia seurata, millaisia tukia eri jäsenmaissa myönnetään. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan ilmoitusvelvollisuudesta tulisi vapauttaa vain sellaiset

tukimuodot, joiden kilpailua vääristävät vaikutukset ovat rajalliset ja joiden vaikutuksia voidaan seurata riittävän luotettavasti.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Suuria tukiohjelmia koskevat ehdotukset ja tukiohjelmien jälkiarvioinnista luopuminen

Komission ehdotuksen mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävien tukien tukikelpoiset kustannukset voitaisiin jatkossa aiempaa useammin määritellä myös suurten tukien osalta muulla tavoin kuin todellisiin kustannuksiin perustuen. Tukikelpoisten kustannusten laskeminen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisen yksinkertaistetun kustannusvaihtoehdon perusteella olisi mahdollista aina, jos kustannukset vahvistetaan etukäteen asianmukaisiin ja luotettaviin tietoihin perustuvan oikeudenmukaisen, tasapuolisen ja todennettavissa olevan menetelmän mukaisesti. Tällaisia luotettavia tietoja voisivat olla esimerkiksi tilastolliset ja historialliset tiedot, markkinatutkimukset, asiantuntijalausunnot ja talousarvioehdotukset. Talousvaliokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin varauksellisesti ilmoitusvelvollisuudesta luopumiseen sellaisten suurten tukien ja suuryrityksille myönnettävien tukien osalta, jotka eivät perustu todellisiin kustannuksiin.

Nykyinen ryhmäpoikkeusasetus edellyttää, että ryhmäpoikkeuksen perusteella hyväksytystä suuresta tukiohjelmasta ja sen vaikutuksista laaditaan arviointisuunnitelma, jonka komissio hyväksyy viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tukiohjelman käyttöönotosta. Jälkiarvioinnin tarkoituksena on antaa komissiolle mahdollisuus arvioida ja valvoa suurimpien tukiohjelmien todellisia vaikutuksia jo tukiohjelman voimassaolon aikana. Käytännössä suurten tukiohjelmien arviointisuunnitelmat ovat myös toimineet pidäkkeenä toimialojen ja jäsenvaltioiden välisiä kilpailuolosuhteita eniten vääristäville suurille tukiohjelmille. Pakollinen jälkiarviointi tuottaa tietoa myös tukiohjelmien vaikuttavuudesta ja mahdollistaa tietoon perustuvan valtiontukipolitiikan suurten tukien osalta.

Komissio ehdottaa, että arviointisuunnitelmaan perustuvasta jälkiarvioinnista luovuttaisiin kokonaan hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Näin ollen euromäärältään kaikkein suurimmatkaan tukiohjelmat eivät enää olisi pakollisen jälkiarvioinnin piirissä, vaan jäsenmaat voisivat jatkossa perustaa rajoittamattoman kokoisia tukiohjelmia ilman ennakkovalvontaa tai pakollista jälkiarviointia. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja toteaa, että suurten tukiohjelmien jälkiarviointia koskeva velvoite on perusteltua säilyttää uudessa asetuksessa. Jos jälkiarvioinnista luovutaan, suurten tukien läpinäkyvyys heikkenee olennaisesti, ja niiden todellisia vaikutuksia kilpailuun on jatkossa vaikea arvioida ja seurata.

TKI-tuet ja EU:n digitaalisen ja teknologisen toimintakyvyn tukeminen

Ryhmäpoikkeusasetusluonnoksen perusteella tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukia vapautettaisiin ennakkoilmoitusvelvollisuudesta nykyistä laajemmin. Komissio ehdottaa asetukseen uutta soveltavan tutkimuksen luokkaa, jonka perusteella yksittäisiä hankkeita voitaisiin tukea nykyistä paremmin niiden eri vaiheissa. Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla voitaisiin tukea perustutkimusta, soveltavaa tutkimusta, pilotointia, kaupallistamista sekä hankkeen teollista skaalaamista. Talousvaliokunta pitää ehdotusta kannatettavana siltä osin kuin

sillä pyritään edistämään talouden kasvua, teknologista uudistumista ja markkinapuutteiden korjaamista. Ennakkoilmoitusvelvollisuudesta ei tule kuitenkaan vapauttaa tukia sellaisiin investointeihin, jotka toteutuisivat myös ilman julkista tukea.

TKI-tukien sääntöjä muutettaisiin myös niin, että lähtökohtaisesti kaikkia TKI-tukia voisi myöntää listaamattomalle alle kymmenen vuotta vanhalle innovatiiviselle yritykselle. Ehdotuksen tavoitteena on edistää innovatiivisten startup-yritysten kasvua. Nykyisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on ollut, että yritystä ei pidetä yrityksen osakepääoman tai omien varojen menettämisen taikka tappioiden seurauksena EU:n valtiontukisäännöissä tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä. Talousvaliokunta pitää ehdotusta kannatettavana, koska innovatiivisten startup-yritysten on usein ollut toimintansa ensimmäisinä vuosina vaikea täyttää EU:n valtiontukisääntöjen kriteerejä, joiden mukaan niitä ei katsottaisi vaikeuksissa oleviksi yrityksiksi. Samalla valiokunta toteaa, että vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävää tukea pidetään yhtenä kaikkein eniten kilpailua vääristävänä tukimuotona. Tämän takia vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän kriteerejä ei tule helpottaa niin, että tuen myöntäminen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla olisi mahdollista vaikeuksissa oleville yrityksille nyt ehdotettua laajemmin.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä myös EU:n digitaalisen ja teknologisen toimintakyvyn määrätietoista vahvistamista. Olennaista on tukien selkeä ja täsmällinen kohdentaminen. Digitalisaatiotuki ei saa muodostua yleiseksi IT-hankintojen tueksi, vaan sen tulee kohdistua uutta luovien kriittisten teknologioiden ja datainfrastruktuurin hankkeisiin sekä tekoälyn hyödyntämiseen, kyberturvallisuuteen ja eurooppalaisen teknologisen kilpailukyvyn vahvistamiseen. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja toteaa, että digitalisaatiotuen määritelmää tulee jatkovalmistelussa täsmentää siten, että tuet ohjaavat yrityksiä aidosti innovatiiviseen ja lisäarvoa tuottavaan toimintaan.

Ympäristö- ja energiatuet

Komission ehdotuksella on merkittäviä vaikutuksia myös ympäristönsuojelua ja energiatukia koskevaan valtiontukisääntelyyn. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että sääntely tukee jatkossakin puhtaan siirtymän investointeja, kuten vetyhankkeita ja sähkövarastojen perustamista, sekä edistää sähköistymistä, energiatehokkuutta, ilmastokestävyyttä ja teollisuuden vähähiilistymistä. Ilmoitusvelvollisuudesta vapautettavien tukimuotojen tulee olla teknologianeutraaleja, vaikuttavuuteen perustuvia ja yhteensopivia EU:n energia-, ilmasto- ja teollisuuspolitiikan tavoitteiden kanssa. Valiokunta korostaa tukien läpinäkyvyyden sekä niiden vaikutusten seurannan keskeistä merkitystä, koska muiden jäsenvaltioiden liian kevyin perustein myöntämät laajamittaiset energia- ja teollisuustuet heikentävät puhtaaseen ja kilpailukykyiseen energiaan perustuvaa Suomen suhteellista kilpailuetua.

Energiaverotuet. Ehdotuksen mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella voitaisiin sallia tukia, joiden seurauksena yritysten maksamat energiaverot alittaisivat energiaverodirektiivin salliman vähimmäistason. Lisäksi energiaverotukia voitaisiin myöntää myös vaikeuksissa oleville yrityksille. Talousvaliokunta suhtautuu ehdotukseen varauksellisesti ja pitää huolestuttavana suuntausta, jossa samaa talouden sektoria koskevissa eri sääntelyissä omaksutut linjaukset eroavat toisistaan.

Hiilidioksidin talteenotto. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella voidaan tukea hiilidioksidin talteenottoa, mutta asetuksesta ei käy selkeästi ilmi, sovelletaanko sitä biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon. Valiokunta pitää tärkeänä, että asetus kattaa myös biogeenisen hiilidioksidin talteenoton.

Vähähiilinen vety ja sen jatkojalostaminen. Vähähiilisen vedyn ja sen jatkojalosteiden tuotannon ja käytön investoinnit kuuluisivat ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan, mikäli tuotettava vety täyttää komission delegoiduissa säädöksissä vähähiiliselle vedylle asetetut kriteerit ja investointi vähentää toimijan kasvihuonekaasupäästöjä aikaisempaan tai vaihtoehtoiseen tilanteeseen verrattuna. Samoin ehdoin voitaisiin tukea myös investointeja RFNBO-laatuisen eli muun kuin biologista alkuperää olevan uusiutuvan vedyn käyttöön. Valiokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen tulisi Ukrainan sodan syttymisen seurauksena hyväksyttyjen CISAF-valtiontukisääntöjen (Clean Industrial Deal State Aid Framework) tavoin kattaa myös tilanteet, joissa RFNBO-tukea saavissa investoinneissa enintään 20 prosenttia tuotetun vedyn määrästä on vähähiilistä vetyä. Tällainen joustomahdollisuus parantaisi ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella tuettavien uusiutuvan vedyn ja sähköpolttoaineiden investointien toteutettavuutta. Teknologianeutraliteetin toteutumisen näkökulmasta myös biokaasun käyttö polttoaineena on perusteltua sisällyttää ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan.

Ydinvoima. Ryhmäpoikkeusasetusta koskevassa luonnoksessa todetaan, että asetus ei koske ydinvoimaa. Talousvaliokunta viittaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin ja pitää linjausta teknologianeutraliteetin toteutumisen kannalta ongelmallisena. Lähtökohtaisesti kaikkia puhtaita teknologioita tulisi kohdella tässä ryhmäpoikkeusasetuksessa samojen periaatteiden mukaisesti.

Vesiensuojelu. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan vesistönsuojelua koskevat tuet eivät kuuluisi uuden ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että vesiensuojeluhankkeita voitaisiin jatkossakin tukea ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

EU-osarahoitettuja hankkeita koskevat säännöt

Ryhmäpoikkeusasetusluonnoksen mukaan Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineeseen sovellettaisiin nykyisin käytössä olevia valtiontuen yksinkertaistettuja menettelyjä. Komissio on ilmoittanut, että se pyrkii luomaan yksinkertaistetun järjestelmän EU:n kilpailukykyrahastosta myönnettävän rahoituksen ohella myös tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa 2028—2034 -puiteohjelmasta rahoitettavien hankkeiden kansalliselle osarahoitukselle.

Talousvaliokunta pitää komission ehdotusta sinänsä perusteltuna, mutta toteaa asiantuntijalausuntojen tavoin, että EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen yhdistämisen tulee tukea EU-rahoituksen myöntämisen laatuperusteisuutta. Lisäksi rahoitusmekanismin tulee olla selkeä, ennakoitava ja kilpailuneutraali. Suomen tulee kaikissa yhteyksissä vaikuttaa siihen, että rahoitusta suunnataan erityisesti hankkeisiin, joilla on vahva kansainvälinen kasvupotentiaali ja Euroopan strategista kilpailukykyä parantava vaikutus.

Lopuksi

Talousvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että ryhmäpoikkeusasetukseen esitettyjen muutosten vaikutuksia arvioidaan niiden ensisijaisen tarkoituksen, eli sisämarkkinoiden toimivuuden ja kilpailuvaikutusten, näkökulmasta. Valiokunta toteaa, että valtiontukipolitiikka tukee kasvua parhaiten, kun tuet kohdistuvat markkinapuutteisiin ja teollisuuden uudistamiseen, kuten puhtaaseen ja digitaaliseen siirtymään.

Jatkoneuvotteluissa tulisi myös perusteellisesti selvittää ehdotettuun valtiontukien ryhmäpoikkeusasetukseen, muihin kilpailu- ja valtiontukisääntöihin sekä teollisuuspolitiikkaa koskevaan sääntelyyn tehtyjen ja suunniteltujen muutosten yhteisvaikutukset kilpailuun ja sisämarkkinoiden toimintaan. Tällaisia muita tärkeitä sääntelykokonaisuuksia ovat muun muassa koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan vuoksi hyväksytyt helpotukset EU:n valtiontukisääntöihin sekä niiden mahdollistamat suuret tuet valmistavan teollisuuden investointeihin ja tuotantoon. Sovellettavaksi tulevaan kokonaisuuteen vaikuttavat myös esimerkiksi suunnitteilla olevat muutokset vaikeuksissa olevia yrityksiä koskeviin pelastamis- ja rakenneuudistustukia ja yrityskauppojen arviointia koskeviin komission suuntaviivoihin.

Valiokunta viittaa vielä teollisuuspoliittista strategiaa koskevaan mietintöönsä (TaVM 9/2025 vp — VNS 1/2025 vp) ja toteaa, että kiihtyvä valtiontukikilpailu vaikuttaa olennaisesti kilpailuun investoinneista sekä yritysten rahoitustarpeisiin. Suomalaisten yritysten kilpailuasema on väistämättä heikompi, jos sääntely mahdollistaa mittavat valtiontuet samoista investoinneista kilpaileville muiden jäsenmaiden yrityksille. Talousvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan laajentamisen ohella huolehditaan siitä, että valtiontukien myöntämiseen liittyvät menettelyt ovat läpinäkyviä ja että jatkossakin seurataan erityisesti suurten tukien vaikutuksia kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 22/2026 vp

Helsingissä 12.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen